

trekken.

Onvergetelijk die zalige najaarsmorgen van 9 september in het lieflijke landschap bij Bourgheim ten zuiden van Molsheim! Ginds wachtte ons toch de grote verrassing van dit reisje. Op 500 meter luzerneveld in lommerrijke omgeving telden we liefst 79 Pistooltjes, 63 Dagpauwogen, 61 Knollewitjes, 17 Kleine vossen, 10 Koolwitjes, 8 Kleine geaderde witjes, 7 Gele luzernevlinders, 5 Distelvlinders en 2 Kolibrievlinders (fig. 5 en 6) met als toegift dan nog de prachtige spanner *Semiothisa clathata* (fig. 7), bruinwit gevlekt met oranje rand. Aldaar ter hoogte van Straatsburg met zicht op de Vogezes troffen we dan eindelijk toch nog de zozeer verbeide trekvinders Gele luzernevlinder, Distelvlinder en Kolibrievlinder. In dit verband is de vergelijking met onze bevindingen op een luzerneveld te Lienden in de Betuwe wel belangwekkend. In 1973 zagen we daar wèl Gele luzernevlinders in gezelschap van verscheidene andere dagvlinders. Dit jaar op 21 augustus geen enkele, wel ontelbaar veel Kleine vossen, Knollewitjes en Pistooltjes naast wat Icarusblauwtjes, waarmee het ophield.

Om nu terug te komen op onze bescheiden Duits-Franse rondrit: met de weergegeven opnamen bleek ons vlinderkruit welhaast verschoten te zijn. Eveneens op een luzerneveld, ter lengte van 300 meter gelegen bij Marckolsheim ten noordoosten van Colmar,

pikten we nog 2 Oranje luzernevlinders te midden van 115 Pistooltjes, 38 Knollewitjes, 7 Dagpauwogen, 5 Koolwitjes, 2 Kleine vossen en 2 Icarusblauwtjes. Naar het oosten toe over de Rijn werd het nog minder. Langs de bovenloop van de Donau (fig. 8) merkten we nog een enkele Gele luzernevlinder en Distelvlinder op, maar verderop was het wel heel droevig gesteld. Aldus, eveneens op Luzerne, toch zozeer vlinders trekkend, te Blaubeuren bij Ulm op 10 september slechts 28 Knollewitjes, 14 Pistooltjes, 11 Kleine vossen en 3 Kleine geaderde witjes op 100 meter, en de volgende dag ten noorden van het alom bekende Middeleeuws gehouden Rothenburg ob der Tauber de nog schamelere aantallen van 12 Knollewitjes, 8 Pistooltjes, 5 Kleine geaderde witjes en 3 Kleine vossen op ruim 200 meter. Beide opnamen evenwel in het daar overwegende kale bouwland. Evenals met de vlinders ging het toen ook met het weer bergafwaarts, maar wij konden voldaan huiswaarts keren. Ons inzicht in het spel der omstandigheden, die samenstelling en omvang der vlinderbevolking beheersen, is in de voorbije zomer wel verdiept. Met name voor de zuidergasten onder de vlinders bepaalt, evenals voor de trekvogels, niet alleen de weersgesteldheid tijdens hun verblijf hier te lande, maar ook het weer in de gebieden van herkomst in doorslag gevende mate hun welzijn, dit afgezien van de aard van het landschap.

## Het voorkomen van de Grijsze zeehond op Vlieland

G. Th. DE ROOS

Landbouwhogeschool, afd. Natuurbeheer, Med. Nr. 120

Op 6 januari 1976 werd op de Vliehors een jonge Grijsze zeehond (*Halichoerus grypus*) gevonden. Deze werd overgebracht naar Pieterburen, waar een opvangcentrum voor af-

gedwaalde zeehonden is. Het dier was naar schatting drie en een halve week oud en woog elf en een halve kilo.

De Grijsze zeehond, ook wel „Kegelrob” ge-

noemd, komt uitsluitend voor in het Noord-Atlantische gebied: langs Groenland, bij IJsland, de Faeröer, zelden bij Spitsbergen, langs alle Scandinavische kusten, in de Oostzee en rondom Engeland en Schotland (1). In onze kustwateren is het geen vaste bewoner zoals de Gewone zeehond.

De Grijze zeehond kan tot bijna 3 meter lang worden; de wijfjes blijven iets kleiner dan de mannetjes. De gegevens omtrent de gewichten lopen nogal uiteen, en variëren van 150 tot 290 kg. De Grijze zeehond heeft een vrij lange snuit, terwijl die van de Gewone zeehond kort en gedrongen is (1).

Er zijn in het verleden van de Grijze zeehond nog 3 waarnemingen bekend van Vlieland. De eerste waarneming dateert van 5 maart 1960; een levend, mannelijk, juveniel werd toen op Vlieland aangetroffen. Dit exemplaar was gemerkt op de Farne Islands. De tweede vondst dateert van 20 juli 1962. Toen werd ten zuidwesten van Vlieland een levend, overjarig exemplaar aangetroffen. Deze Grijze zeehond was niet gemerkt. De derde vondst dateert van 25 augustus 1962, toen op de Vliehors een levend, mannelijk, adult ongemerkt exemplaar gevonden (1).

Het leven van de Grijze zeehond speelt zich meestal niet in een gebied met zandbanken af, maar in de omgeving van rotsige kusten en eilanden. Het voedsel bestaat voornamelijk uit rondvis en kreeftachtigen. Een van de dichtsbijzijnde kolonies bevindt zich aan de Engelse oostkust, ongeveer op de hoogte van de Schots-Engelse grens. Hier liggen de Farne Islands, die niet door mensen worden bewoond en waar deze zeehonden hun

jongen werpen. Door voorliefde voor rondvis, waaronder zalm, is de Grijze zeehond aan de Engels-Schotse kust, waar de zalmvisserij voor velen een broodwinning is, geen erg geziene gast, omdat hij de netten behoorlijk vernielt, indien hij bij de gevangen vis wil komen. De zalmvissers zijn er dus bij gebaat dat de populatie van deze zeehonde-soort niet al te groot wordt. Op de Farne Islands zijn de Grijze zeehonden beschermd, maar vanwege de groei van de kolonie moest de laatste jaren een aantal jonge dieren worden opgeruimd. Het bleek nl. dat het grote aantal zeehonden de vegetatie van die eilanden ernstig verwoestte doordat de dieren steeds met hun zware lichamen over de kruidenvegetatie schuiven. In deze vegetatie nestelen in het voorjaar diverse zeevogels (1).

Engelse onderzoekers gaan ieder jaar in de werptijd per boot en helicopter naar de eilanden om zoveel mogelijk jongen te merken. Enkele van de daar geboren en gemerkte dieren werden in de loop der jaren in ons land levend of dood waargenomen. Na de paartijd verspreiden de Grijze zeehonden zich in vele richtingen, zoals gebleken is uit terugmeldingen, die niet alleen van de Engelse en Schotse kust kwamen, maar ook van die van Noorwegen, Denemarken, Duitsland en ons land (1).

Bij ons blijven de Grijze zeehonden slechts voor korte tijd en trekken dan weer door. Het juiste biotoop ontbreekt hier, wij hebben nl. geen rotskusten en rotseilanden en geen kleine onbewoonde eilandjes omringd door diep zeewater.

#### Litteratuur:

1. Haaften. J. L. van, 1974. Zeehonden langs de Nederlandse kust. Wet. med. K.N.N.V. nr. 101; R.I.N.-med. nr. 104.